

بررسی نظریات سازگاری و ناسازگاری دین

با پدیده های مدرن جوامع امروزی

(تاریخ دریافت ۱۴۰۰/۰۴/۱۵، تاریخ تصویب ۱۴۰۰/۰۹/۱۸)

حامد حیدری سراب بادیه

چکیده

وضعیت بحران زده بخش وسیعی از آن چه جهان اسلام نامیده می شود، سبب پیدایش نظریاتی شده که ذات تاریخی این دین و طبیعت دینی اجتماعی مسلمانان را دلیل بحران جاری می شمرند. بنا به این نظریات، دین اسلام طبیعتی ناسازگار با ارزش های دنیای مدرن دارد. در نقطه مقابل تلاش های متعددی از سوی غالباً روشنفکران چپ و روشنفکران دینی در نقد این نوع نظریات انجام شده است. در جامعه ایران پدیده دین و دینداری از اهمیت فوق العاده ای برخوردار است. از اینرو در اولویت پژوهش ها قرار می گیرد. دینداری در این پژوهش ها دینداری به انحاء گوناگون تقسیم بندی شده است و در اکثر این تقسیم بندی ها، تضاد یا هم سوئی دین با پدیده های مدرن شاخص تقسیم بندی قرار گرفته است. بدین صورت که اگر دینداری در افراد مانع همسوئی آنها با پدیده های مدرن شود، به سمت بنیادگرایی و اگر به همسوئی افراد با پدیده های مدرن منجر گردد، دینداری به سمت متجدد متمایل می باشد که البته برخی گونه شناسی های دینداری در این تقسیم بندی نمی گنجد. از سوی دیگر روند تکاملی جوامع، حرکت به سمت ارزش های مدرن می باشد و تحقق این پدیده ها در جوامع ارزشمند تلقی می گردد. کشورها برای سنجش میزان پیشرفت و توسعه خود این پدیده ها را مورد سنجش قرار داده و رشد آن را تحسین برانگیز می باشد.

واژگان کلیدی: انواع دینداری، جامعه مدنی، دینداری سکولار، دمدرنیت، دین شناسی